

FIJNSTOF

Een deken van luchtvervuiling

De luchtverontreiniging in Limburg nam de afgelopen tien jaar af. Toch neemt de roep om verder terugdringen van fijnstof en stikstofdioxide toe. Deskundigen wijzen erop dat vieze lucht, en dan vooral de ultrafijne roetdeeltjes, schadelijker voor de gezondheid zijn dan werd aangenomen. „Voor fijnstof bestaat geen veilige grenswaarde.”

door Jan Hensels

„A ls in het drinkwater of eten een stof zit die er niet in thuishoort, dan is het land te klein. Waarom accepteren we het dan wel van lucht dat die verontreinigt is? Van lucht ademen we nota bene dagelijks zo'n vijftig liter in!” Directeur Kevin Zuidhof van de stichting Schone Lucht voor iedereen begrijpt niet waarom overheden en burgers niet veel meer doen om de lucht schoner te krijgen. De landelijke stichting geldt met lokale tegenhangers als het Maastrichtse Klaor Loch of Leeftaar Nederweert tot het toenemend aantal groeperingen dat de barricades opgaat voor schone lucht. Ook enkele politici in de Provinciale Staten van Limburg roeren zich. Dat is op zich opvallend, want de luchtkwaliteit in Limburg is net als in de rest van het land de afgelopen tien jaar een stuk verbeterd. Hoewel het schandaal met de Volkswagenmotoren wellicht anders doet vermoeden, zijn de auto's tegenwoordig door de bank genomen een stuk schoner dan vroeger. Ook andere maatregelen, zoals herinrichting van wegen en minder uitstoot van industrie hebben ontegenzeggelijk voor schone lucht gezorgd. Op de meeste plaatsen voldoet de luchtkwaliteit

„Steeds meer wordt duidelijk dat extra fijne roetdeeltjes een invloed hebben op de gezondheid.

Moniek Zuurbier, GGD

inmiddels aan de Europese normen. Dat ook de huidige luchtkwaliteit voor onrust zorgt, heeft voor een belangrijk deel te maken met nieuwe inzichten in de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging. Een van de autoriteiten op dit gebied in Nederland, professor Bert Brunekreef van de Universiteit van Utrecht bevestigt dat. „Zo is dieselrook en buitenluchtverontreiniging in de vorm van fijnstof door de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie, red.) kortgeleden aangewezen als kanker-verwekkend voor de mens. Ook worden steeds meer aanwijzingen gevonden voor effecten op sterfte bij heel lage concentraties en ook op zaken als geboortegewicht”, stelt de specialist luchtvervuiling en gezondheid. „Steeds meer wordt duidelijk dat extra fijne roetdeeltjes een invloed hebben op de gezondheid. Die kunnen diep doordringen in de longen en in de bloedbaan terechtkomen”, stelt Moniek Zuurbier, adviseur milieu en gezondheid van de GGD Gelderland-Midden.

Een Europese studie stelde eerder dat stikstofdioxide van invloed is op een traagere psychomotorische ontwikkeling bij kinderen. De studie legde ook een verband tussen verhoogde bloeddruk en de hoeveelheid verkeer in de buurt. Luchtvervuiling kan ook een invloed hebben op hersen- en hartinfarcten en een verminderde longfunctie bij kinderen.

De van oorsprong uit Kerkrade afkomstige onderzoeker Paul Fischer van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) kwam na onderzoek tot de conclusie dat mensen vanwege de luchtverontreiniging dertien maanden korter leven dan in het geval van schone lucht. In Limburg, Noord-Brabant, Gelderland en de Randstad, de regio's met nog altijd de minste luchtkwaliteit, is de invloed volgens hem nog iets groter, al zit dat eerder in orde van dagen of weken.

De ligging nabij het dichtbevolkte Ruhrgebied en het Luikse industriebecken verklaart voor een belangrijk deel dat de lucht-

Illustratie Marco Jeurissen

kwaliteit in Limburg geldt als een van de minste van het land. Fischer rept van een deken van fijnstof die over de provincie hangt. In Maastricht en andere Limburgse steden zorgt daarbij onder meer verkeer voor relatief hoge concentraties fijnstof en stikstofdioxide. Dat juist logistiek centrum Venlo hoog scoort met de uitstoot van stikstofdioxide is op zich niet zo vreemd. Dat Nederland op een eerste plek in Limburg staat wat betreft de fijnstofconcentraties in de lucht zal menigen verrassen. Op het platteland zoals onder meer in Nederweert dragen veehouderijen bij aan de relatief hoge fijnstofconcentraties. Een toenemend aantal milieugroepen, instanties als het Longfonds, bezorgde burgers en des-

kundigen pleiten gezien de invloed van luchtvervuiling op de gezondheid voor maatregelen die verder gaan dan het louter halen van de Europese normen. Zij wijzen erop dat de adviezen van de Wereldgezondheidsraad over de fijnstofconcentraties dubbel zo streng zijn dan die Europese normen. „Er zijn mensen die denken dat die Europese norm voor fijnstof en stikstofdioxide ook meteen een gezondheidsnorm is. Dat is niet zo. Het is een compromis tussen economie en gezondheid”, licht Zuurbier toe. Ook de GGD's in Limburg bevestigen dat. „Voor fijnstof bestaat geen drempelwaarde waar beneden geen gezondheidseffecten optreden. Elke blootstelling is schadelijk voor de gezondheid.”

Zuurbier wijst nog op een ander knelpunt. „Voor de gezondheidskundig meest belangrijke stoffen, met en ultrafijnstof, zijn er geen normen.” De GGD's adviseren gemeenten waar mogelijk de lucht schoner te maken. De milieugezondheidskundigen Sandra van Buggenum en Monique Meijerink van de GGD's in Limburg merken daarover het volgende op. „Verlaging van de fijnstofconcentraties heeft een gunstig effect op de gezondheid van de hele bevolking. Streven naar schonere lucht is en blijft zinvol.” Sommige regio's en steden in het land nemen inmiddels maatregelen die inderdaad beogen verder te gaan dan louter het halen van Europese luchtkwaliteitsnormen. Utrecht dat auto's

met dieselmotoren weert uit de binnenstad is daarvan een voorbeeld. Op termijn worden mogelijk ook brommers met vervuulende tweetaktmotoren geweerd. Zuurbier wijst erop dat er nog heel wat mogelijk is om de luchtkwaliteit te verbeteren of om burgers beter te beschermen tegen luchtverontreiniging. „Zo zijn er gemeenten die in hun beleid hebben opgenomen dat ze geen nieuwe scholen meer bouwen in de buurt van drukke wegen. In Limburg is Maastricht zo'n gemeente. Particulieren kunnen zelf ook hun bijdrage leveren aan schonere lucht. Pak eens vaker de fiets en is het altijd nodig om met de auto naar de sportschool te rijden?”, vraagt Zuurbier zich af.

